

ДІЯЛЬНІСТЬ РОМАНА ШУХЕВИЧА НА ПОСАДІ БОЙОВОГО РЕФЕРЕНТА КЕ ОУН ЗУЗ (1930-1934)

Стаття присвячена революційній діяльності Романа Шухевича в період 1930-1934 рр. Характеризуючи діяльність Р. Шухевича на посаді бойового референта КЕ ОУН ЗУЗ у 1930-1934 рр., зроблено низку узагальнень: по-перше, майже всі бойові акції, які він планував, за винятком провального нападу на поштамт у Городку Ягайлонському, були сплановані та реалізовані на високому професійному рівні; по-друге, позитивом було те, що при їх виконанні не було жертв серед цивільного населення; по-третє, Р. Шухевич почав розчаровуватися у дієвості революційного терору, на відміну від С. Бандери, який намагався його максимізувати і перетворити на вирішальний аргумент у боротьбі з зовнішніми і внутрішніми ворогами. Про це свідчить те, що після вбивства Б. Перацького у червні 1934 р. Р. Шухевич більше ніколи не займався організацією терористичних акцій.

Ключові слова: Роман Шухевич, бойовий референт Крайової Екзекутиви Організації Українських Націоналістів (КЕ ОУН), Українська військова організація (УВО), Західноукраїнські Землі (ЗУЗ), терористичні акції.

Актуальність цієї теми полягає в тому, щоби спробувати надати науково-виважену оцінку революційній діяльності Романа Шухевича на посаді бойового референта КЕ ОУН ЗУЗ (1930-1934) та відновити історичну справедливість у цьому питанні. Доцільність наукової розвідки також проявляється в недостатньому вивченні саме революційних аспектів у діяльності Романа Шухевича. Сподіваємося, що отримана у процесі дослідження інформація допоможе українцям не тільки досягнути значення непересічної особистості Р. Шухевича у вітчизняному державотворчому процесі, а й практично використовувати здобутки і втрати національно-визвольного руху 30-40-х років ХХ ст. у розбудові Української Самостійної Соборної Держави на початку третього тисячоліття.

Метою статті є вивчення і узагальнення літератури й опублікованих джерел про революційну діяльність Р. Шухевича на посаді бойового референта КЕ ОУН ЗУЗ (1930-1934). Реалізація мети визначає завдання статті: простежити основні етапи діяльності Р. Шухевича на посаді бойового референта КЕ ОУН ЗУЗ (1930-1934); дати зважену оцінку його організаторським здібностям у плануванні та реалізації бойових акцій у цей період. Об'єктом є революційна діяльність Р. Шухевича, зокрема на посаді бойового референта КЕ ОУН ЗУЗ. Предметом статті є основні етапи формування та утвердження Р. Шухевича як революційного діяча в контексті суспільно-політичного процесу 30-х рр. ХХ ст. Хронологічні рамки роботи – 1920-1934 р., що збігаються з часом становлення та утвердження Р. Шухевича як громадсько-політичного та революційного діяча. Територіальні межі статті окреслюють терени західноукраїнських земель першої половини ХХ ст., що входили до складу Другої Речі Посполитої (1918-1939).

Проведений комплексний аналіз джерел, досліджень і публікацій, в яких було започатковано розв'язання даної проблеми, засвідчив, що заявлена проблематика потребує подальшого фахового вивчення. Отже, назвемо лише найважливіші праці, які безпосередньо стосуються цієї теми. Зокрема, це роботи таких дослідників як П. Мірчук, Б. Кравців, В. Немилівський, В. Янів та ін. [5; 6; 3; 8; 9; 11]. Водночас важливими для вивчення досліджуваної теми видаються опубліковані збірники документів і спогадів учасників тих подій про діяльність Р. Шухевича та ОУН [1-4; 7; 12; 14].

Проте, попри всі вище перераховані праці, проблематика дослідження революційно-терористичної діяльності Р. Шухевича поки що залишається малодослідженою і

потребує свого подальшого опрацювання. У дослідженні використано принцип історизму (об'єктивне вивчення революційної діяльності Р. Шухевича) та порівняльно-історичний метод (дав змогу проаналізувати реальні напрацювання й прорахунки вітчизняних інтегральних націоналістів і вагомий внесок Р. Шухевича в національно-визвольну боротьбу 30-х рр. ХХ ст.).

Отже, у 1925 р., коли Р. Шухевичу було вісімнадцять років, він мріяв учитися та вступив до Львівської політехніки. Проте тогочасні політичні та соціокультурні реалії замість навчання спонукали патріотично-налаштовану молодь до революційних дій. Можновладці Речі Посполитої і переважна більшість польського суспільства були переконані, що всі західноукраїнські етнічні землі є складовою частиною польської держави, яка відновила свою діяльність у 1918 р., тим самим відмовляючи у праві існування українській нації та її державотворчим намірам.

О. Субтельний досить вдало охарактеризував політику уряду Речі Посполитої щодо українців: «В остаточному підсумку польський уряд проводив щодо української меншості політику конфронтації. У 1924 р. він прийняв закон, який забороняв користуватися українською мовою в урядових установах. Того ж року Станіслав Грабський, міністр освіти й прихильник відверто антиукраїнських поглядів здійснив реформу (сумнозвісний *lex Grabski*), що перетворила більшість україномовних шкіл на двомовні заклади з переважанням польської мови. Українців не допускали до Львівського університету, в ньому було скасовано українські кафедри, а обіцянка заснувати урядовим коштом український університет так і залишилася невиконаною... Тому в 1920 р. українці заснували у Львові «таємний» університет. В результаті освічені українці ставали войовничими виразниками антипольських настроїв і радикальних поглядів» [10, с. 526; 538]. Проте, як вказує П. Мірчук, «методами поліційного терору було в 1925 р. зліквідовано Український Таємний Університет, єдиний в історії культурного світу університет у підпіллі, а зобов'язання організувати українське високе шкільництво, що його поклала була на Польшу при передачі їй Галичини Рада Амбасадорів 14 березня 1923 р., польський уряд цинічно висміяв, перетворивши австрійський університет у Львові у чисто польський університет. Настановлений для Галичини окремих «шкільний куратор в особі відомого польського шовініста Яна Собінського випрацьовував і почав реалізувати спеціальний плян опольщення по формі і по духу всього українського шкільництва. Згідно з цим, 1) Введено урядову назву «русін» і «руські», забороняючи вживати назву «українець» і «український». Назву «Україна» мала вживатись тільки для географічного окреслення Наддніпрянщини. Тому й назву всіх українських державних гімназій змінено на «Гімназіум Паньствоове з руским єнзикем научання». 2) Печатки українських гімназій в двох мовах, польській і українській, а по середині печатки великий польський державний герб – орел. Шкільні свідоцтва теж двомовні: вгорі по-польські, під цим по-українські» [6, с. 25-26].

Таким чином, наведені вище документальні дані засвідчили, що поляки проводили жорстку асиміляційну політику щодо українців. Антиукраїнські настрої, які панували у Другій Речі Посполитій, стали причиною виникнення руху спротиву серед патріотично налаштованої молоді. У такому середовищі розпочинав свою революційну боротьбу Р. Шухевич. Молодий хлопець приєднався до української військової організації (УВО) та став відданим прихильником її лідера Є. Коновальця, який вважав, що тільки збройна боротьба дасть змогу українцям відновити свою державність. Головною метою УВО була підготовка антипольського повстання. Задля цього ставилося завдання дестабілізувати ситуацію на західноукраїнських етнічних землях, проводячи терористичні акції. За даними О. Субтельного, найважливішими такими актами стали замах на голову Польської держави Ю. Пілсудського, здійснений Степаном Федаком у 1921 р., та широка кампанія саботажу в 1922 р. Загалом УВО налічувала, приблизно, 2 тис. членів і мала зв'язки як із східно-, так і з західноукраїнським еміграційними урядами та діставала таємну фінансову допомогу від західноукраїнських політичних партій. Але в 1923 р. становище УВО різко змінилося. Саме

визнання Антантою (Англією і Францією) законності польської влади в Східній Галичині викликало сумніви серед багатьох західних українців щодо доцільності продовження збройного опору і привело до виходу з лав УВО чимало її членів. Проте УВО відмовилася змінити свою тактику боротьби супроти поляків, тим самим відштовхнувши від себе легально діючі партії, які відкидали тероризм. Переслідування польської поліції змусили Є. Коновальця й велику частину проводу покинути Галичину й заснувати з 1926 р. в Берліні штаб-квартиру [10, с. 543-544].

У цей переломний час, приблизно між 1923-1925 рр., Р. Шухевич стає членом УВО. Провід УВО, протестуючи проти наступу польської колоніальної влади на українське шкільництво й освіту, полонізацію українських дітей і молоді, вирішило знищити шкільного куратора українофоба Я. Собінського, який відповідав за три воєводства – Львівське, Тернопільське і Станіславське. За свідченням П. Мірчука, «виконання цього революційного акту доручено молодому студентові Роману Шухевичу й приділено йому до помочі другого члена УВО, теж студента політехніки, Богдана Підгайного. Роман провів насамперед основне прослідження поведінки куратора Собінського, устійнивши з докладністю час вечірнього проходу і трасу щоденного проходу, вибрав собі найвигідніший для атестату відтинок місця проходу й вивчив детально околицю. Вечером 19 жовтня 1926 р. шкільний куратор Ян Собінський загинув від куль українських бойовиків. Виконавців атентату не піймано» [6, с. 26].

У 1928-1929 рр. Роман відбував військову службу в Збройних Силах Другої Речі Посполитої. Як студента, його зразу ж направили на навчання в офіцерську школу підхорунжих, яка розташовувалась у м. Володимирі-Волинському. Проте перед самим іспитом Шухевича, як політично-ненадійного і підозрілого, було звільнено зі школи й направлено дослужувати рядовим артилеристом до польського гарнізону, що на Волині [4, с. 9-10].

Під час проходження Р. Шухевичем військової служби була створена і почала діяти Організація Українських Націоналістів (ОУН). За даними дослідника М. Юркевича, ОУН виникла внаслідок об'єднання УВО та декількох студентських націоналістичних спілок – Групи Української Національної Молоді, Ліги Українських Націоналістів, Союзу Української Націоналістичної Молоді. Дві конференції українських націоналістів, що відбулися відповідно 3-7 листопада 1927 р. у Берліні та 8-9 квітня 1928 р. у Празі підготували ґрунт для проведення установчого конгресу. Він був проведений 28 січня – 3 лютого 1929 р. у Відні, на ньому було обрано керівництво організації – Провід Українських Націоналістів (ПУН) очолив Є. Коновалець. Згідно з первісними заявами, головною метою ОУН було встановлення незалежної соборної національної держави на всій українській етнічній території. Ця мета мала досягатися через національну революцію та встановлення диктатури, яка би витіснила окупаційну владу та запровадила уряд, що представляв би всі регіони та соціальні верстви і групи України [13, с. 308].

У 1929 р. після завершення терміну строкової служби у польському війську Р. Шухевич повертається до Львова й долучається до діяльності новоствореної підпільної ОУН, а завдяки організаторським здібностям згодом стає керівником бойової референтури Крайової Екзекутиви Організації Українських Націоналістів (КЕ ОУН) [6, с. 30].

Під керівництвом Р. Шухевича влітку 1930 р. у Галичині відбулися масові саботажні акції: підпали фільварків, сільськогосподарського збіжжя, реманенту й садиб польських великих землевласників і пересічних колоністів-поляків; нищення засобів державного зв'язку, зокрема зрізування телефонних і телеграфних стовпів; напади на поліційні відділки; відплатні акції супроти польських стрільців, членів організації польської націоналістичної молоді, що активно допомагала поліції переслідувати українців; покарання донощиків тощо [4, с. 17-18; 6, с. 32-33]. У джерелах зафіксовано лише за 1930 р. «близько 2200 таких актів. У відповідь на це уряд удався до масових і жорстоких дій. Застосовуючи принцип колективної відповідальності, озброєні загони позаймали близько 800 сіл. Вони руйнували

осередки українських громад і читальні, конфісковували майно та продукти, фізично карали тих, хто протестував. Було заарештовано понад 2 тис. українців, здебільшого школярів, студентів і молодих селян; майже кожний третій отримав тривалі терміни ув'язнення... Проте якщо європейські та особливо британські політики засудили поведінку поляків, то Комітет Ліги Націй звинуватив українських екстремістів у провокуванні репресій» [10, с. 527-528]. Загалом, на нашу думку, головна мета українських інтегральних націоналістів дестабілізувати ситуацію на Галичині та розпочати революційно-визвольну боротьбу проти польської окупації не була досягнута. Але ціною значних матеріальних і людських втрат з обох протидіюючих таборів членам ОУН вдалося заявити про себе як про реальну політичну силу, з якою потрібно рахуватися.

Після загибелі від рук поляків Ю. Головінського керівником ОУН на ЗУЗ було призначено тогочасного організаційного референта КЕ ОУН Степана Охримовича. Р. Шухевич і надалі залишався керівником бойової референтури аж до самого арешту наприкінці червня 1934 р., що, на думку офіційного історика ОУН-Б П. Мірчука, було свідченням його високого фахового рівня як організатора терористичних акцій. Адже Р. Шухевич дуже відповідально ставився до підготовки і проведення збройних нападів, при плануванні бойових акцій він враховував попередні помилки. Зокрема влітку Роман задумав, а 31 липня 1931 р. організував і здійснив напад на поляків керованих ним бойовиків одночасно у трьох різних географічних пунктах Галичини. Так, у лісі біля містечка Бірчі, що біля Перемишля, націоналісти напали на поштовий віз, забрали частину грошей і втекли. Поліції згодом вдалося упіймати лише одного учасника нападу Василя Цебиняка. Того ж дня подібний напад відбувся під Печеніжином біля міста Коломиї. Було захоплено чималу суму грошей, вбито поліцейського, поранено візника, а бойовики неушкоджені перейшли чехословацький кордон. Останній «екс» був здійснений у місті Бориславі на «банк Людови» дрогобицькою боївкою ОУН. Через тиждень, 8 серпня 1931 р., та ж сама дрогобицька бойова п'ятірка здійснила успішний напад на поштамт у м. Трускавці, забрала готівку і зчезла. Поліційне переслідування та пошук злочинців не дали жодних результатів, правоохоронці так і не змогли виявити ні виконавців нападу, ні його організаторів [5, с. 275–276].

Окрім організації вилучення грошей, які були необхідні для її діяльності, бойова референтура під керівництвом Р. Шухевича почала планувати політичні вбивства провідних польських державних діячів. Головною метою терористичних акцій була дестабілізація політичної ситуації на Західних Українських Землях (ЗУЗ), яка підніме всіх етнічних українців на боротьбу за своє визволення з-під польської окупації. Найбільшого розголосу набув терористичний акт 29 серпня 1931 р. у Трускавці біля Дрогобича, коли було вбито бойовиками ОУН польського депутата парламенту Тадеуша Голувка. Вбивство було організовано й здійснено безпосередньо Р. Шухевичем. Загалом, Т. Голувко (1889-1931 рр.) був відомим польським політиком і публіцистом, прихильником польсько-українського зближення й компромісу [1, с. 89]. Наступним було вбивство комісара польської політичної поліції Еміліяна (в деяких документах фігурує інше ім'я – Юзефа) Чеховського, який розслідував справи, що стосувалися діяльності ОУН, і відзначався на допитах підозрюваних націоналістів особливою жорстокістю. Уранці 22 березня 1932 р. біля Стрийського парку у Львові член ОУН Юрій Березинський одним пострілом впритул вбив Чеховського, виконавши вирок націоналістів, і втік з місця пригоди [1, с. 80-86].

Водночас у революційній діяльності Р. Шухевича на посаді керівника бойової референтури КЕ ОУН були й промахи. Зокрема, це провальна справа нападу бойовиків на приміщення пошти в Городку Ягайлонському, що відбувся 30 листопада 1932 р., коли в бою загинув Юрко Березинський та Володимир Старик. Крім того, поліції вдалося спіймати Василя Біласа і Дмитра Данилишина, а згодом викрити ще одного учасника нападу Маркіяна Жураківського. «Відбувся голосний процес, у висліді якого Біласа й Данилишина засуджено на кару смерти й 23 грудня 1932 р. о год 6.30 вранці повішено, а Жураківського на кару смерти, яку президент Польщі замінив на досмертну тюрму» [6,

с. 47-48]. Польська поліція дуже активно вела пошук організаторів цього нападу. Проте провал у цій справі ОУН перетворилася у величезну моральну перемогу над окупаційною польською владою. Відкритий політичний процес, за допомогою якого офіційна Варшава не тільки бажала показати поневоленим українцям свою нездоланну потугу, а й намагалася залякати останніх, перетворився на безкоштовну і досить таки дійову пропаганду ОУН та української націоналістичної ідеології [12, с. 456].

Проте незважаючи на невдачі у червні 1933 р. ПУН ОУН затвердив новим Крайовим Провідником КЕ ОУН Степана Бандеру, який фактично керував нею з січня 1933 р. Новопризначений очільник провів невеликі зміни і доповнення в особовому складі КЕ. Формально залишаючись далі на своїй посаді бойового референта, Р. Шухевич отримав статус головного референта, а бойову референтуру було зміцнено ще одним референтом. П. Мірчук вказує, що як Крайовий Провідник С. Бандера присвятив організаційній розбудові та діяльності бойової референтури особливу увагу, особисто цікавився підготовкою кожної окремої бойової акції. У свою чергу, Р. Шухевич-«Дзвін» був законспірований навіть перед членами ОУН, а зустрічі з членами проводив другий бойовий референт – Б. Підгайний, який, зазвичай, сам репрезентував бойову референтуру і на засіданнях КЕ ОУН. Окрім того, у самому характері терористичної діяльності ОУН також відбулися зміни. Так, збройні напади на поштакти, поштові вози для здобуття потрібних для організаційної діяльності коштів було вирішено припинити, натомість всі бойові сили спрямувати на індивідуальний терор супроти одіозних представників польської влади, їх прибічників та проти розсадників советофільства на ЗУЗ [5, с. 322-324].

Крім того, керівництво КЕ ОУН вирішило продемонструвати українцям, полякам і всьому світу своє ставлення до тотального винищення українського народу у так званій «Радянській Україні». Задля цього було прийнято рішення вчинити збройний напад на радянське дипломатичне представництво. Остаточну постанову про виконання терористичного акту у Львові було прийнято на конференції ПУН з членами КЕ ОУН ЗУЗ у Берліні 3 червня 1933 р. Виконанням цієї директиви безпосередньо зайнявся сам Крайовий Провідник ОУН ЗУЗ С. Бандера [5, с. 337].

Організаційною підготовкою атестату зайнявся бойовий референт КЕ Р. Шухевич [6, с. 50]. На виконавця нападу Р. Шухевич обрав випускника української гімназії у Львові, майже 19-річного Миколу Лемика, сина селянина зі Львівщини [5, с. 337]. Коли «22 жовтня 1933 р. Микола Лемик, користаючись підробленою виказкою на ім'я «Дубенко», зайшов до большевицького консульату у Львові при вул. Набеляка, нібито в справі виїзду до УССР, вихопив револьвер і заявивши задержівілому з переляку достойникові СССР, що він прийшов виконати кару за винищення українців під большевицькою окупацією, одним пострілом у чоло поклав його трупом. Згодом виявилось, що Лемик вбив не звичайного консуля УССР, а спеціального уповноваженого Сталіна Майлова, що об'їжджав дипломатичні станиці СССР для перевірки їхньої розвідувальної діяльності, і цим завдав додатковий болючий удар большевицькому апаратові» [6, с. 50].

Успіх збройного нападу на радянську дипломатичну місію у Львові і той розголос у світовій пресі, якого він набув, ще більше переконав Крайового Провідника С. Бандеру у правильності своєї мети. Саме під його керівництвом націоналісти ще більш посилили політичну, ідеологічну, терористичну боротьбу з польськими загарбниками [5, с. 325-337]. Водночас Р. Шухевич дещо відійшов від революційного процесу і у червні 1934 р. він закінчив університет і отримав диплом інженера [4, с. 9].

Далі Роману було доручено підготовку вбивства міністра внутрішніх справ Другої Речі Посполитої генерала Броніслава Перацького. Вбивство генерала стало останнім терактом, який організував Р. Шухевич на посаді бойового референта КЕ ЗУЗ ОУН. П. Мірчук так описує підготовку і перебіг теракту: «Плян атентату виготовив Роман Шухевич-«Дзвін». 16 червня 1934 року коротко після третьої години по полудні польський міністер Перацький згинув на вулиці Варшави від двох револьверових куль бойовик ОУН (УВО), коли вийшовши з свого авта йшов до ресторану на обід. Виконавець атентату

на очах багатьох свідків, відстрілюючись від погоні, втік. До своїх рук не дістала його польська поліція ніколи» [6, с. 56-58].

У червні 1934 р. правоохоронці Другої Речі Посполитої у зв'язку з убивством Перацького провели арешти серед членів ОУН, і за ґратами опинилося майже все керівництво КЕ ОУН ЗУЗ, у тому числі й Р. Шухевич. Слід зазначити, що терористичні акції, які запустили члени КЕ ОУН ЗУЗ, і насамперед С. Бандера, продовжували здійснюватися і після їхнього арешту. Так, 25 липня 1934 р. о 7 год. 15 хв. ранку було вбито у Львові авторитетного українського педагога Івана Бабія, одного з багатьох українців, які не погоджувалися з політикою ОУН. Подальше слідство і судовий процес показав, що наказ виконати смертний вирок Революційного Трибуналу ОУН директору української гімназії у Львові І. Бабію дав Крайовий Провідник ОУН ЗУЗ С. Бандера [5, с. 368-371]. Проте зовсім іншу думку щодо вбивства І. Бабія мав Митрополит Андрей Шептицький, який зокрема написав: «Директор Бабій упав жертвою українських терористів, дроз жаху потрясла цілим народом ... Вбивають без ніякої причини, хіба лише тому, бо їм не подобалася виховна діяльність покійного. Вона була перешкодою в злочинній акції втягування середньо-шкільної молоді в підпільну роботу [11, с. 30-31].

До слів Митрополита Андрея Шептицького почала прислухатися тогочасна українська громада і робити власні висновки щодо терористичної діяльності ОУН. Настрої, які панували в середовищі української громади, влучно охарактеризував О. Субтельний: «Ще більш деморалізуючим фактором була критика ОУН з боку своїх же українців. Батьки обурювалися з того, що організація штовхала малоосвічених підлітків до небезпечної діяльності, яка часто закінчувалася трагічно. Громадські, культурні та молодіжні організації засудили намагання ОУН підпорядкувати їх собі. Легальні політичні партії звинувачували інтегральних націоналістів у тому, що вони давали урядові привід для обмеження легальної діяльності українців» [10, с. 546-547].

Таким чином, характеризуючи діяльність Р. Шухевича на посаді бойового референта КЕ ОУН ЗУЗ у 1930-1934 рр., ми прийшли до таких висновків: по-перше, майже всі бойові акції, які він планував, за винятком провального нападу на поштамт у Городку Ягайлонському, були сплановані та реалізовані на високому професійному рівні; по-друге, позитивом було те, що при їх виконанні не було жертв серед цивільного населення; по-третє, на наше переконання, Р. Шухевич почав розчаровуватися у дієвості революційного терору, на відміну від С. Бандери, який намагався його максимізувати і перетворити на вирішальний аргумент у боротьбі із зовнішніми і внутрішніми ворогами. Про це свідчить те, що після вбивства Б. Перацького у червні 1934 р. Р. Шухевич більше ніколи не займався організацією терористичних акцій.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Дужий П. Роман Шухевич – політик, воїн, громадянин / П. Дужий. – Львів, 1998. – 254 с.
2. Книш З. Бойові дії ОУН на ЗУЗ у першому десятилітті її існування / З. Книш // Організація Українських націоналістів 1929-1954: Збірник статей у 25-ліття ОУН. – 1955. – С. 89-102.
3. Кравців Б. Людина і вояк. В другу річницю смерті сл. п. Романа Шухевича-Чупринки / Б. Кравців. – Нью-Йорк, 1952. – 31 с.
4. Кук В. Генерал-хорунжий Роман Шухевич. Головний командир Української Повстанської Армії. Видання друге, доповнене / В. Кук. – Львів, 2005. – 120 с.
5. Мірчук П. Нарис історії Організації Українських Націоналістів: Перший том 1920-1939 / П. Мірчук. – Мюнхен-Лондон-Нью-Йорк, 1968. – 640 с.
6. Мірчук П. Роман Шухевич (Ген. Тарас Чупринка) – командир армії безсмертних / П. Мірчук. – Нью-Йорк-Торонто-Лондон, 1970. – 269 с.
7. Національні відносини в Україні у ХХ ст. 3б. док. і матер. – К.: Наук, думка, 1994. – 559 с.
8. Немилівський В. Шух – Тур – Пластун / В. Немилівський. – Торонто, 1963. – 40 с.
9. Посівнич М.Р. Роман Шухевич / М.Р. Посівнич. – К., 2007. – 63 с.
10. Субтельний О. Україна: історія. Пер. з англ. / О. Субтельний. – К., 1993 – 720 с.
11. Твори Слуги Божого Митрополита Шептицького. Пастирські Листи. – Торонто, 1965. – Т. 1. – 277 с.
12. Шухевич Р. Моє життя. Спогади / Р. Шухевич. – Лондон, 1991. – 619 с.

13. Юркевич М. Організація Українських Націоналістів (ОУН) / М. Юркевич // Довідник з історії України. Т. 2. – К., 1995. – С. 308-312.

14. Янів В. Шухевич-Чупринка людина і символ. Доповідь на жалібній Академії в Мюнхені 19 листопада 1950. / В. Янів. – Мюнхен, 1950. – 356 с.

REFERENCES

1. Duzhyi P. Roman Shukhevych – polityk, voyn, hromadianyn / P. Duzhyi. – Lviv, 1998. – 254 s.
2. Knysh Z. Boiovidii OUN na ZUZ u pershomu desiatylittiyi isnuvannia / Z. Knysh // Orhanizatsiia Ukrainykykh natsionalistiv 1929-1954: Zbirnykstatei u 25-littia OUN. – 1955. – S. 89-102.
3. Kravtsiv B. Liudyna i voiak. V druhu richnytsiu smerti sl.p. Romana Shukhevycha-Chuprynky / B. Kravtsiv. – Niu-Iork, 1952. – 31 s.
4. Kuk V. Heneral-khorunzhyi Roman Shukhevych. Holovnyi komandyr Ukrainskoi Povstanskoii Armii. Vydannia druhe, dopovnene / V. Kuk. – Lviv, 2005. – 120 s.
5. Mirchuk P. Narys istorii Orhanizatsii Ukrainykykh Natsionalistiv: Pershytom 1920-1939. / P. Mirchuk. – Miunkhen-London-Niu-Iork, 1968. – 640 s.
6. Mirchuk P. Roman Shukhevych (Hen. Taras Chuprynka) – komandyr armii bezsmertnykh / P. Mirchuk. – Niu-Iork-Toronto-London, 1970. – 269 s.
7. Natsionalni vidnosyny v Ukraini u XX st. Zb. dok. i mater. – K.: Nauk, dumka, 1994. – 559 s.
8. Nemylivskiy V. Shukh – Tur – Plastun / V. Nemylivskiy. – Toronto, 1963. – 40 s.
9. Posivnych M.R. Roman Shukhevych / M.R. Posivnych. – K., 2007. – 63 s.
10. Subtelnyi O. Ukraina: istoriia. Per. z anhl. / O. Subtelnyi. – K., 1993 – 720 s.
11. Tvory Sluhy Bozhoho Mytropolyta Sheptytskoho. Pastyrski Lysty. – Toronto, 1965. – Т. 1. – 277 s.
12. Shukhevych R. Moiezhytia. Spohady / R. Shukhevych. – London, 1991. – 619 s.
13. Iurkevych M. Orhanizatsiia Ukrainykykh Natsionalistiv (OUN) / M. Yurkevych // Dovidnyk z istorii Ukrainy. Т. 2. – К., 1995. – С. 308-312.
14. Yaniv V. Shukhevych-Chuprynka liudyna i symvol. Dopovid na zhalibnii Akademii v Miunkheni 19 lystopada 1950 / V. Yaniv. – Miunkhen, 1950. – 356 s.

Кириянова Е. Деятельность Романа Шухевича на должности боевого референта КЭ ОУН ЗУЗ (1930-1934).

Статья посвящена революционной деятельности Романа Шухевича в период с 1930-1934 гг. Характеризуя деятельность Шухевича в должности боевого референта КЭ ОУН ЗУЗ в 1930-1934 гг., сделан ряд обобщений: во-первых, почти все боевые акции, которые он планировал, за исключением провального нападения на почтамт в Городке Ягайлонского, были организованы на высоком профессиональном уровне; во-вторых, при их выполнении не было жертв среди гражданского населения; в-третьих, Р. Шухевич начал разочаровываться в действительности революционного террора, в отличие от С. Бандеры, который пытался его максимизировать и превратить в решающий аргумент в борьбе с внешними и внутренними врагами. Об этом свидетельствует то, что после убийства Б. Перацкого в июне 1934 г. Шухевич больше никогда не занимался организацией террористических акций.

Ключевые слова: Роман Шухевич, боевой референт краевой экзекутивы Организации Украинских Националистов (КЭ ОУН), Украинская военная организация (УВО), Западно-Украинские Земли (ЗУЗ), террористические акции.

Kiryanova O. The activity of Roman Shukhevych as a combat referent of the executive board of the organization of Ukrainian nationalists of western Ukraine (1930-1934).

This article is dedicated to the revolutionary activity of Roman Shukhevych in 1930-1934. There are several generalizations of Roman Shukhevych's activity as a combat referent of the Executive Board of the OUN WU in 1930-1934. First of all, he organized perfectly almost all combat (terrorist) acts (except the failed attack on the post in Horodok-Yahellonskyi). Second of all, there were no victims among civilian population (only those who had tried to stop combatants suffered). Third of all, R. Shukhevych got disappointed in the revolutionary terror – in contradistinction to S. Bandera, who was trying to maximize and use it in the struggle with inner and outer enemies. The proof of it is that R. Shukhevych stopped organizing combat (terrorist) acts after the murder of B. Pieratskyi in June, 1934.

Keywords: Roman Shukhevych, combat referent of the Executive Board of the Organization of Ukrainian Nationalists of Western Ukraine (OUN WU), Ukrainian Military Organization, Western Ukraine, terrorist acts.

Одержано 4.03.2016.